

รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

ชื่อรูปแบบ : นักคิดรุ่นเยาว์

1. แนวคิด / หลักการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ใฝ่รู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รวมทั้งมุ่งเน้นพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบและการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย อาทิการเรียนการสอนแบบโครงงาน (Project based learning) การเรียนการสอนแบบการสืบสอบด้วยการค้นพบ (Investigation based learning) การเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัย (Research based learning) ฯลฯ จะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงเผชิญเหตุการณ์จริง สร้างสรรค์ผลงานจากกระบวนการคิด การทำงานที่เป็นระบบ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ใช้กระบวนการวิจัยในแก้ปัญหาค้นหาคำตอบจากการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพในทุก ๆ ด้าน ดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ผู้เรียนมุ่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย อันเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน

2.2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูงอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน และมีทักษะการแก้ปัญหาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

2.3 เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ของหลาย ๆ ศาสตร์ ในวิชาชีพต่าง ๆ โดยเน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน

3.1 การเตรียมการ

3.1.1 ครูต้องวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้และคัดเลือกเนื้อหาสาระสำหรับการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัย

/3.1.2 วางแผน...

3.1.2 วางแผนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัย อาจทำเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล และสอดแทรกสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

3.1.3 ครูจะต้องเข้าใจบทบาทของตน บทบาทของผู้เรียนและบทบาทร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัย เช่น บทบาทครู ต้องให้ความรู้ผู้เรียนในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะให้ผู้เรียนทำวิจัย ต้องฝึกทักษะที่จำเป็นในแต่ละกระบวนการของการวิจัย เช่น ฝึกทักษะการตั้งสมมติฐาน ต้องเตรียมสถานการณ์ / ใช้สถานการณ์ที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ต้องจัดหาแหล่งข้อมูลที่จะให้ผู้เรียนค้นคว้า เป็นต้น บทบาทผู้เรียน ต้องศึกษาสภาพปัญหา ต้องร่วมมือและปฏิบัติตามขั้นตอน ต้องฝึกทักษะในแต่ละกระบวนการวิจัย เป็นต้น บทบาทครูและผู้เรียน ต้องจัดทำแผนดำเนินการและประเมินผลต้องกำหนดและวางแผนการทำงานร่วมกัน เป็นต้น

3.2 การออกแบบการจัดการเรียนการสอน

การออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัย กำหนดกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ปริศนา เป็นขั้นการกำหนดปัญหา ซึ่งครูอาจใช้สถานการณ์ / การตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ กระตุ้นให้คิดและกำหนดปัญหา หรือครูและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตั้งคำถาม และกำหนดปัญหาร่วมกัน

ขั้นที่ 2 หาคำตอบ เป็นขั้นการค้นหาคำตอบ หรือการตั้งสมมติฐาน โดยครูให้ผู้เรียนศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและลองคาดเดาคำตอบ ครูต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาคำตอบได้

ขั้นที่ 3 ขอบกระทำ เป็นขั้นกำหนดวิธีการหาคำตอบ โดยผู้เรียนแสวงหาวิธีการหรือทางเลือกในการศึกษาคำตอบหลากหลายวิธี และตัดสินใจเลือกวิธีเหมาะสมที่ให้ได้มาซึ่งคำตอบ วางแผนการศึกษาเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา โดยมีครูคอยสังเกต ติดตาม ประเมินผลเป็นระยะ และคอยให้การปรึกษา ให้คำแนะนำ และให้การช่วยเหลือ เมื่อผู้เรียนพบปัญหาอุปสรรค

ขั้นที่ 4 จัดทำข้อมูล เป็นขั้นรวบรวมข้อมูล โดยผู้เรียนจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลตามแผนที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้เรียนจัดกระทำกับข้อมูล วิเคราะห์ และแปลความหมายของข้อมูล

ขั้นที่ 6 สู่คำตอบ เป็นขั้นการสรุปผล ผู้เรียนสรุปผลจัดทำผลสำเร็จหรือความรู้ที่ได้จากการศึกษา

3.3 ประเมินผลการเรียนรู้

3.3.1 ประเมินผลผู้เรียน 4 ด้าน คือ ทักษะกระบวนการเจตคติ ความรู้และกระบวนการกลุ่ม

3.3.2 ประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ครูประเมินผู้เรียน และผู้ปกครองประเมินผลผู้เรียน

4. ผลผลิต / ดัชนีวัดความสำเร็จ

4.1 ผลผลิต ได้แก่ ชิ้นงาน โครงงาน รายงาน

4.2 ดัชนีวัดความสำเร็จ ได้แก่ คะแนนจากแบบสำรวจทักษะกระบวนการ เจตคติ ความรู้ กระบวนการกลุ่ม คะแนนจากแบบวัดการเรียนรู้ในการใช้กระบวนการวิจัย

สรุป รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้	
บทบาทครู	บทบาทผู้เรียน
1. วิเคราะห์หลักสูตร	1. กระตุ้น / สร้างแรงจูงใจ
2. วิเคราะห์ผู้เรียน	2. กำหนดประเด็นปัญหา
3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้	3. กำหนดวิธีการศึกษา
4. การดำเนินการจัดการเรียนรู้	4. วางแผนการศึกษา
5. ประเมินผลการจัดการเรียนรู้	5. ดำเนินการศึกษา
6. การปรับปรุงและพัฒนา	6. สรุปและรายงานผลการศึกษา

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ผู้เรียนมีทักษะวิจัย โดยบูรณาการความรู้ ในสาขาวิชาชีพที่ตนสนใจได้อย่างมีระบบ ได้องค์ความรู้ใหม่ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

โสภิตา ลิ้มวัฒนาพันธ์

สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา

15 มีนาคม 2549

